

*Ψυχοσυναισθηματική Ανάπτυξη
Παιδιού και Εφήβου*

Σύγχρονες απόψεις για την ανάπτυξη

το κλειδί για την μελλοντική ψυχική υγεία είναι η συναισθηματική συναλλαγή βρέφους-γονιών.

Η ΓΟΝΕΪΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ επηρεάζεται από:

- ◆ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΙΩΝ
- ◆ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
- ◆ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
- ◆ ΤΙΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ
- ◆ ΤΙΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ

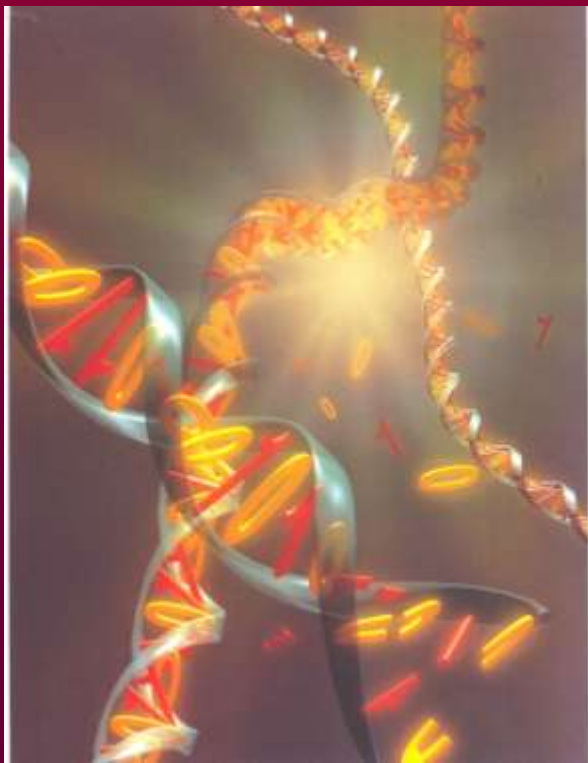
Προστατευτικοί παράγοντες

- ◆ Ιδιοσυγκρασία παιδιών
- ◆ Ικανότητα αντιμετώπισης stress
- ◆ Αυτοεκτίμηση
- ◆ Υψηλή νοημοσύνη
- ◆ Ποιότητα υποστηρικτικών συστημάτων

Κληρονομικότητα ή περιβάλλον?

Γονίδια

Φύση

ΕΠΙΓΕΝΕΣΗ

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Βιολογικοί

+

Ψυχολογικοί

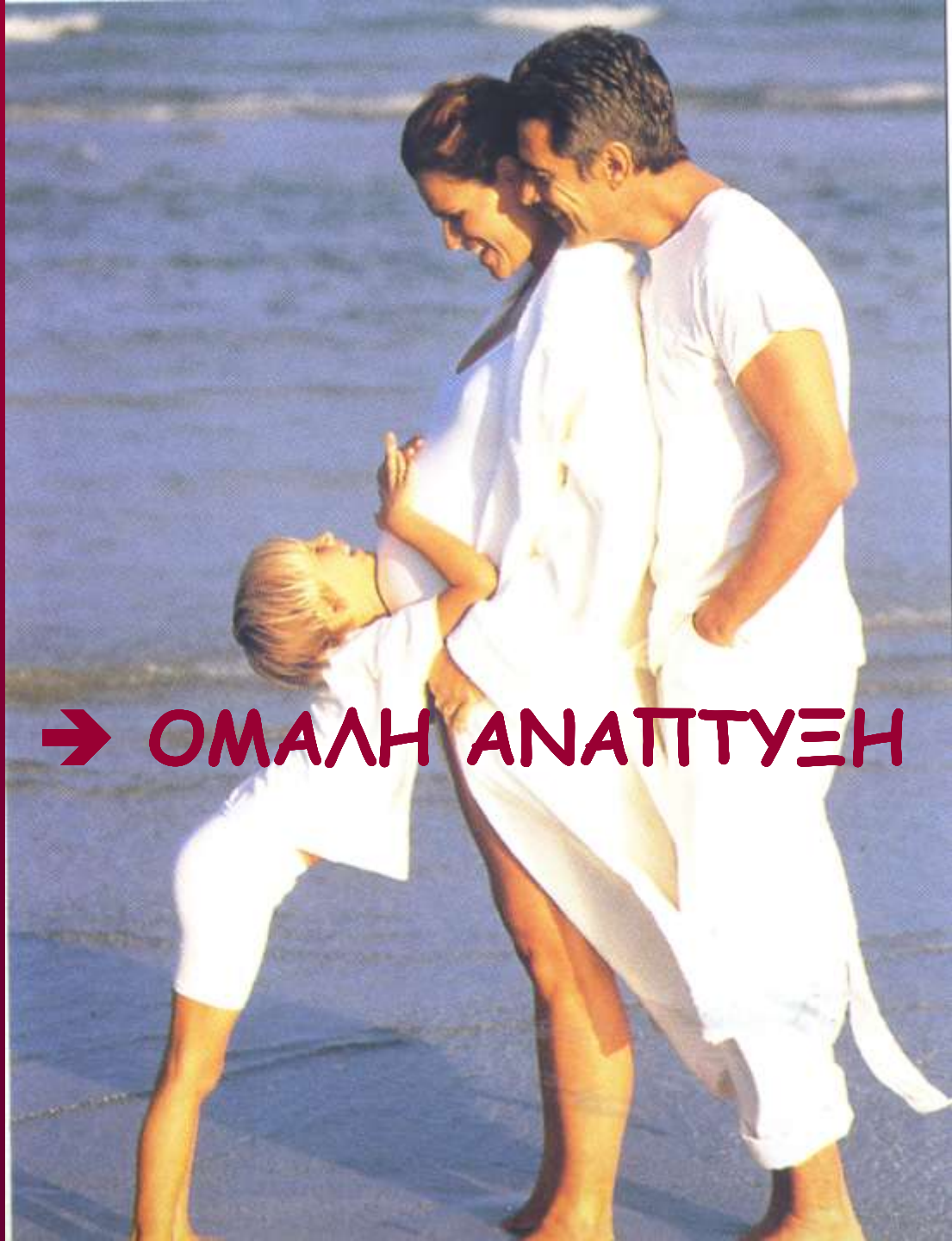
+

Οικογενειακοί

+

Κοινωνικοί

→ ΟΜΑΛΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Β Ρ Ε Φ Ο Σ

Συνειδητή
επιθυμία
γονιών

Επιθυμία
διαμέσου
των γενεών

Ασυνείδητες
αναπαραστάσεις
γονιών

ΔΙΑΓΕΝΕΟΛΟΓΙΚΟ ΕΝΤΑΛΜΑ

ΔΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Εν αρχή ην η αλληλεπίδρασις

ΜΗΤΕΡΑ ↔ ΠΑΙΔΙ

- ◆ Διάλογος
  - ◆ Αμοιβαία ικανοποίηση
  - ◆ «ωριμοποιός/πλαστικός»
  - ◆ Μητρικές φροντίδες
    - Αποκλειστικότητα
    - Πρωιμότητα
    - Σταθερότητα
    - Τρυφερότητα
-
- A photograph of a woman holding a baby, serving as a background for the text. The woman is seen in profile, looking towards the right, with a gentle expression. The baby is held in her arms, and the scene is bathed in warm, golden light, suggesting a window or natural light source. The overall mood is intimate and nurturing.

ΠΑΤΕΡΑΣ ← ~ → ΠΑΙΔΙ

ΠΑΙΔΙ = ΠΑΤΕΡΑΣ ΕΝΗΛΙΚΑ (Freud)

◆ Εμπειρίες

◆ Σχήματα

◆ Τρόποι συμπεριφοράς

βάση για την
προσωπικότητα

ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ

Στάδια

→ Αρχική (5^{1/2}-8)

Αμφιθυμία

Εναλλαγή υπακοής - εναντίωσης

Τάση για παλινδρόμηση

Δύσκαμπτο υπερεγώ

→ Τελική (8-10)

Σταθερότητα+ισορροπία

Ευκαμψία στις λειτουργίες Εγώ-Υπερεγώ

Διεύρυνση εξωοικογενειακών ενδιαφερόντων

Δυνατότητα ματαίωσης+αναμονής

Η «αρχή της πραγματικότητας» αντικαθιστά την
«αρχή της ηδονής»

Αναπτυξιακά Βήματα

- ◆ Κοινωνικοποίηση
- ◆ Γνώση σωστού και λάθους
- ◆ Ικανότητα αναγνώρισης αλήθειας
- ◆ Ανάγκη να τηρούνται οι κανόνες
- ◆ Διάθεση για μάθηση

ΨΥΧΟΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

- ◆ **ΗΒΗ:** Διαδικασία που συνίσταται στη σωματική χειραφέτηση και τη σεξουαλική ωρίμανση
- ◆ **ΕΦΗΒΕΙΑ:** Διαδικασία ψυχικών αλλαγών που επέρχονται με την ήβη κατά τρόπο πολύ λιγότερο ομοιογενή, πιο σύνθετο και διαρκή

Εφηβεία

«χίλια πρόσωπα»

«Θεατές + Αθέατες Πλευρές»

- ◆ Ιατρική σκοπιά
- ◆ Ψυχολογική
- ◆ Κοινωνική
- ◆ Παιδαγωγική
- ◆ Πολιτιστική
- ◆ Ιστορική

Στάδια εφηβείας:

- ◆ Πρώτο στάδιο ή πρώιμη εφηβεία/11-14 ετών
- ◆ Μέση ή καθ' αυτό εφηβεία/14-17 ετών
- ◆ Τελικό στάδιο / 17-21 ετών
- ◆ Παρατεταμένη εφηβεία

Διεργασίες Εφηβείας

1. Αναβίωση παιδικής σεξουαλικότητας
2. Αίσθηση απώλειας αντικειμένου
3. Κίνηση μεταξύ παλινδρόμησης - ανάπτυξης
4. Εντονη διαδικασία αποχωρισμού-ατομικοποίησης
5. Επώδυνη βαθμιαία διαδικασία αποϊδανικοποίησης
6. Λειτουργία ομάδας συνομηλίκων
7. Σχηματισμός ταυτότητας

Βάσεις για μια υγιή εφηβεία

- ◆ Για μια υγιή εφηβεία απαιτούνται
- ◆ Σταθερή και συντονισμένη ανταπόκριση γονιών.
- ◆ Ικανοποιητική ποιότητα γονεϊκής φροντίδας και επικοινωνίας
- ◆ Ψυχική υγεία γονιών
- ◆ Περιβάλλον απαλλαγμένο από ψυχοκοινωνικές πιέσεις και τραυματικές εμπειρίες, όπως διαζύγιο, θάνατος, μετακινήσεις κ.λ.π.

Οι γονείς έχοντας επεξεργαστεί τα δικά τους βιώματα και προηγούμενες εμπειρίες θα πρέπει να μπορούν:

- ◆ Να είναι συναισθηματικά παρόντες και ισχυροί για να μπορεί ο έφηβος να τους αμφισβητήσει
- ◆ Σταθεροί, Δεκτικοί, Ευλύγιστοι
- ◆ Με καλή σχέση μεταξύ τους που να μην επιτρέπει συμμαχίες με τους εφήβους, σχέσεις συνενοχής ή χρήση του ως «ενδιάμεσο» σε ενδοσυζυγικές σχέσεις.
- ◆ Να μπορούν να δεχθούν την απόσταση που ο έφηβος χρειάζεται

◆ Τα μηνύματα προς τον έφηβο πρέπει να είναι ξεκάθαρα

- ◆ Να αποδεχθούν την ανεξαρτητοποίησή του που γίνεται βαθμιαία φανερή με διάφορες μορφές, όπως επιλογή ρούχων, βιβλίων...
- ◆ Να του επιτρέπουν σφάλματα κατά την εξέλιξή του, όντας στηρικτικοί
- ◆ Να μην επιτρέπουν υπερβολές ή και να μην κάνουν οι ίδιοι υπερβολές όσον αφορά τη σεξουαλικότητα
- ◆ Να παρέχουν ένα περιβάλλον σπιτιού ευχάριστο που να «συγκρατεί» τον έφηβο

η αναταραχή της εφηβείας είναι που θα φέρει την ωριμότητα και την ενηλικίωση μέσα από τη δόμηση της ταυτότητάς

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω χρειάζεται να τονίσουμε ότι στο σημερινό βέβαια πολιτισμικό χάος είναι δύσκολο και για τους γονείς να προσφέρουν ανάλογο σταθερό πλαίσιο, σαφή όρια καθοδήγησης και έλεγχου. Σε κοινωνίες όπου η αβεβαιότητα, η κοινωνική απομόνωση και η βία αυξάνουν, η οικογένεια έχει πάντως τον σημαντικότερο και δυσκολότερο ρόλο να παίξει σαν παράγοντας σταθερότητας και παραγωγής αξιών (*Rinsley D. 1986*).

Πάντως, ούτως ή άλλως οι έφηβοι με γονείς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους με σταθερότητα, παρέχοντας ένα περιβάλλον προστασίας, αποδοχής, «εμπερίεξης» και διαλόγου, γνωρίζοντας βέβαια τα όρια αυτού του διαλόγου αντιμετωπίζουν λιγότερες δυσκολίες στην ψυχοκοινωνική τους ανάπτυξη, λιγότερα ψυχολογικά προβλήματα και σαφώς εμφανίζουν καλύτερη αυτοεκτίμηση (*Steinberg, 1990*).

